

Motion till riksdagen 2025/26:2814

av **Markus Wiechel (SD)**

Demokratiförbund och antikorrupktion

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för bildandet av ett förbund mellan världens alla demokratiska länder och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för upprättandet av en checklista med kriterier som ska uppfyllas och utgöra grund för om det internationella samfundet ska erkänna ett politiskt val på nationell nivå som fullt ut demokratiskt eller inte och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om demokratiseringsarbetet avseende att regeringen ska verka för att kriterierna uppfylls för de länder som inte uppnår kriterierna i checklistan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för högre krav på de länder som leder FN-arbetet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom FN bör verka för ett utökat arbete mot korrupktion såväl internt som externt och tillkännager detta för regeringen.

Demokratiförbund

Sverige är en av världens äldsta demokratier och det ska vi vara stolta över. Vi har genom åren sett hur fler och fler länder demokratiserats och hur människor i förtryckarstater kämpat för mer frihet och mer demokrati. Att svenskt internationellt arbete då också ska främja en demokratisk utveckling bör med andra ord vara naturligt, varför ett internationellt samarbete mellan välfungerande demokratier är värt att vårda. Demokrati kanske inte bara bör ses som grundläggande för att säkerställa mänskliga rättigheter, utan även som en del av arbetet för att främja en positiv samhällsutveckling. Det är de demokratiska staterna som har den bästa ekonomiska utvecklingen, de bästa utbild-

ningarna och störst politiskt inflytande. Sist, men inte minst, är risken för att två demokratiska länder hamnar i krig med varandra mycket låg.

Världssamfundet som vi idag känner till formades i mångt och mycket efter andra världskriget, och då inte minst i samband med att Förenta nationerna (FN) bildades. Samarbetet genom FN syftade främst till att förhindra ett tredje världskrig, varför det var viktigt att såväl demokratier som diktaturer ingick. Idag vet vi att de verkligt demokratiska staterna tyvärr inte utgör majoriteten i samarbetet, även om utvecklingen för medlemsländerna har gått i rätt riktning.

I Europa finns idag ett mellanstatligt samarbete genom Europarådet. Europarådet skapades under en instabil period i världshistorien och arbetar i huvudsak med att främja demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatsutveckling. Samarbetet kan i många fall ses som ett positivt föredöme, där länder tillsammans arbetar för en sund värdegrund, och formellt accepteras inte heller diktaturer. Sverigedemokraterna ser detta som en sund bas för att utveckla något större och mer slagkraftigt, som kan påverka demokratiarbetet i andra länder, nämligen ett internationellt förbund mellan alla världens demokratiska länder. Förbundet kan framöver ha en avgörande roll för att hela tiden såväl utvärdera som utveckla demokratin, men även sprida kunskap om demokrati. Förbundets medlemsländer skulle även, i och med detta samarbete, kunna bli en starkare röst inom FN, som idag bland annat arbetar med grundläggande mänskliga rättigheter. Regeringen bör arbeta för att möjliggöra ett sådant förbund.

Checklista med kriterier

Vårt närområde består av många av världens mest framgångsrika länder, varför svensk och europeisk utvecklingspolitik alltid haft som mål att emulera mottagarländerna efter oss själva. Den rådande metoden för att minska interna spänningar och bygga legitimitet för regeringsmakten är och har alltid varit hållande av allmänna val.

I utvecklade länder och medelinkomstländer ger allmänna val legitimitet, de skapar ansvarstagande och rensar ut olämpliga politiska alternativ. Tyvärr visar forskning från världens främsta experter att allmänna val alltför ofta inte har samma effekt i de minst utvecklade länderna. Faktum är att i stället för att framtvunga bättre policy så orsakar valrörelser i dessa länder snarare försämringar.

Det finns flera anledningar till den här effekten. Den absolut vanligaste grunden för politiska partier i de minst utvecklade länderna är inte politisk ideologi utan etnisk tillhörighet. Detta gör att graden av framgång hos en viss regerings reformagenda inte påverkar röstningsmönster, eftersom väljarna tenderar att rösta i linje med sin etniska tillhörighet. Politik så som begreppet är bekant för personer i västvärlden är ofta en icke-fråga.

Väljarna i de minst utvecklade länderna har också ofta mycket dålig tillgång till information och utbildning och bristande kunskaper om hur en stat fungerar, och ekonomin i länderna är ofta så skör att konjunkturförändringar har lite med ekonomisk policy att göra. Dessutom är avregleringar och antikorrupsionsåtgärder ofta mycket svåra att genomföra, eftersom politiska partier måste ge den egna etniska gruppen ekonomiska fördelar för att undvika att gruppen i stället väljer andra företrädare.

Om ärlighet och reformvilja inte lönar sig politiskt kommer oärliga och korrupta personer att ges en systematisk fördel inom den politiska sfären. Politik i de minst utvecklade länderna attraherar därför alldeles för ofta skurkar.

Att regeringar i de minst utvecklade länderna inte hålls ansvariga för sina reformer framgår också tydligt av återvalsfrekvensen i dessa länder. Det mest använda vetenskapliga måttet på demokrati som styrelseskick är ett index som kallas Polity IV, vilket mäter hur väl fungerande en demokrati är på en 20-gradig skala från -10 till +10. Bland de minst utvecklade länderna som ligger mellan -10 och 0 har regeringar en återvalsfrekvens på 88 procent medan snittet i OECD är 45 procent.

Val i länder som saknar effektiv maktindelning och ett oberoende rättssystem, och där de ledande deltagarna inte är de bäst lämpade, blir också en fråga om liv och död eftersom vinnaren efter valet de facto har fria händer att straffa den tidigare regimen, eller andra partier, vilket leder till desperata metoder i valkampanjer.

I stället för att skapa legitimitet och avspänning, leder därför valkampanjer till ökad risk för politiskt våld i de minst utvecklade länderna. Brytpunkten för den här effekten låg 2009 på en medelinkomst på 2 700 USD/år. Det är viktigt att förstå att den siffran inte är en exakt fingervisning, som avgör risken för länder i det enskilda fallet, men att den tydligt pekar på att effekten finns där.

Sverigedemokraterna ser demokrati som det enda sättet för de minst utvecklade länderna att nå utveckling och framgång, men fungerande demokrati är mer än allmänna val. Vi ser stora brister i hur givarländer och det internationella samfundet hanterar frågan om valrörelser i mottagarländer. Afghanistan och Irak är exempel på samhällen där allmänna val lett till splittring och försämrad fysisk säkerhet för befolkningen och mycket lite i form av förbättrad policy.

Vi ser många exempel på länder som formellt kallar sig för demokratiska. Dessa länder hänvisar ofta till egna val men saknar samtidigt de mest fundamentala grundbultar som bör finnas i en demokrati. Valen innebär i sig inte att där råder demokrati. Sverigedemokraterna anser därför att det internationella samfundet måste anta ett strikt vetenskapligt förankrat synsätt på frågan om val och politiska kampanjer, inte minst i fattiga och instabila länder. Allmänna val får aldrig användas som en enkel lösning för mycket komplicerade problem. Dels för lokalbefolkningens säkerhet, dels för att inte urholka förtroendet för demokrati som statskick.

Ett steg i rätt riktning är att sammanställa en checklista med ett minimum av kriterier som måste uppfyllas. Hur dessa kriterier uppfyllts ska utgöra grund för om det internationella samfundet ska erkänna ett val som fullt ut demokratiskt eller inte. Innan dessa kriterier är uppfyllda bör samfundet arbeta för att kriterierna uppnås, så att de val som hålls leder till ökad demokratisering snarare än oroligheter och splittring. Kriterier som bör tas i beaktande vid utformandet av en sådan checklista bör vara öppenhet och deltagande i allmänna val, kapacitet att hålla val, rättsväsendets oberoende, juridiska begränsningar i statens befogenhet, kapacitet att behålla och övervaka säkerheten i landet, storleken på etniskt baserade politiska partier och befintliga motsättningar mellan dessa.

Åtgärder mot korruption och för visseblåsares rättigheter inom FN

Inget land i världen är skyddat från korruption, men Sverige rankas idag som ett av världens minst korrupta länder. Det ska vi vara stolta över, även om vi måste komma ihåg att detta på intet sätt gör att vi är befriade från detta problem. Vi har en god möjlighet att bistå andra länder i arbetet med att förhindra korruption, eftersom den försvårar för både rättvisa och demokrati. Korruption lär globalt sett vara dyrare än samtliga handelstullar och det skadar ekonomier i hela världen, varför det är ett allt viktigare fenomen att ta hänsyn till i en mer globaliserad värld. Redan idag finns flera positiva krafter som kämpar emot korruption, inte minst genom Världsbankens arbete men även i arbetet med Agenda 2030 och diverse satsningar på fria medier och genom OECD och UNDP:s Tax Inspectors Without Borders (TIWB).

FN är en stor organisation med ett trettiotal olika fonder, myndigheter och andra institutioner med en gemensam budget på runt 30 miljarder USD/år. Dess personal har dessutom en längre gående diplomatisk immunitet jämfört med det skydd som förses genom Wienkonventionen.

Till skillnad från ”vanliga” diplomater kan FN-personal normalt inte åtalas eller slita tvister med FN i hemlandets domstolar, utan dispyter och påstådda lagbrott hanteras exklusivt genom interna mekanismer (så länge inte immuniteten hävs av general-sekreteraren). Detta oavsett om saken gäller tvist mellan FN som arbetsgivare och dess arbetstagare eller påstådda oegentligheter begångna av personal i organisationens tjänst.

FN har haft och har alltjämt betydande problem med korruption och brottslighet. Detta är ett enormt problem som dels innebär minskad trovärdighet för organisationen, dels innebär att organisationen uppenbarligen inte lever upp till förväntningarna. De mest omtalade och iögonfallande fallen är dels ”Olja för mat-programmet”, vilket efter Saddam Husseins avsättande 2003 avslöjades som en gigantisk korruptionshärva, dels den serie anklagelser som framkommit om sexuella utnyttjanden av minderåriga, begångna av fredsbevarande trupper under FN-mandat. Under 2020 fick Svenska Dagbladet (SvD) läsa en konfidentiell internrapport genomförd av den externa revisionsbyrån Willis Towers Watson som utgått från uppgifter från över 8 000 anställda. Granskningen har enligt SvD visat på en organisation som är genomsyrad av missförhållanden, maktmissbruk och undermålig styrning. Runt 35 procent hade upplevt eller bevittnat maktmissbruk av överordnade. Ofta gällde det rekryteringar där nepotism var utbredd. Intervjuare har i vissa fall bara fått ett cv i handen och uppmanats anställa personen utan rekryteringsprocess. Högt uppsatta personer i FN-systemet anklagades också för att använda givarmedel till privatchaufförer och familjemedlemmar.

Markus Wiechel (SD)